

Vestfold og Telemark
FYLKESKOMMUNE

jj Fri sikt langs offentlig vei

Anbefalt fremgangsmåte for å sikre fri sikt langs offentlig vei

«Tre av ti dødsulykker på sykkel skyldes dårlig sikt. Ofte er det hekk, busker og vegetasjon som hindrer oversikt» - Statens vegvesen

Innhold

Innhold	1
1. Innledning	3
2. Fremgangsmåten generelt	3
3. Utgangspunktet er en frivillig løsning	4
4. Tiltak innenfor den offentlige vei etter loven.....	5
4.1. Om fremgangsmåten og typisk anvendelse	5
4.2. Relevant lovverk	5
4.3. Hva har fylket rett til å gjøre	6
4.4. Vilkår	6
4.5. Prosedyre.....	7
5. Tiltak utenfor veiens eiendomsgrense	8
5.1. Fjerning av vegetasjon langs veien og i kryss etter veglova	8
5.1.1. Om fremgangsmåten og typisk anvendelse	8
5.1.2. Relevant lovverk	8
5.1.3. Hva fylket har rett til å gjøre.....	9
5.1.4. Vilkår	9
5.1.5. Prosedyre.....	10
5.2. Fjerning av vegetasjon langs veien og i kryss etter naboloven og straffeloven	11
5.2.1. Om fremgangsmåten og typisk anvendelse	11
5.2.2. Relevant lovverk	11
5.2.3. Hva fylket har rett til å gjøre.....	11
5.2.4. Vilkår	12
5.2.5. Prosedyre.....	12
5.2.6. Ved umiddelbar fare for skade	13
5.3. Fjerning av byggverk, innretninger, ledninger mv. langs veien og i kryss etter veglova.....	14
5.3.1. Om fremgangsmåten og typisk anvendelse	14
5.3.2. Relevant lovverk	14
5.3.3. Hva fylkeskommunen har rett til å gjøre?	14
5.3.4. Vilkår	14
5.3.5. Prosedyre.....	15
5.4. Fjerning av vegetasjon og innretninger ved avkjørsler etter vegloven.....	16

5.4.1. Om fremgangsmåten og typisk anvendelse	16
5.4.2. Relevante lovregler.....	16
5.4.3. Hva fylkeskommunen har rett til å gjøre.....	17
5.4.4. Vilkår.....	17
5.4.5. Prosedyre.....	17
6. Hva fylkeskommunen ikke kan gjøre!	19
7. Henviste lovbestemmelser	20
7.1. Lov om rettshøve mellom grannar (grannelova).....	20
7.2. Lov om vegar (veglova).....	22
7.2.1. Forskrift om alminnelige regler om bygging og vedlikehold av avkjørsler fra offentlig veg	25
7.3. Lov om straff (straffeloven).....	26
7.4. Lov om tvangsfullbyrdelse (tvangsfullbyrdelsesloven)	26
7.5. Lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven)	27

1. Innledning

«Tre av ti dødsulykker på sykkel skyldes dårlig sikt. Ofte er det hekk, busker og vegetasjon som hindrer oversikt» - Statens vegvesen.

Som veimyndighet og ansvarlig for drift og vedlikehold av fylkesveier («veiholder»), har Vestfold og Telemark fylkeskommune et særskilt ansvar for å følge opp at sikten langs fylkesveier og -g/s-veier er tilfredsstillende, slik at alle kan ferdes trygt i trafikken. I dette dokumentet beskrives anbefalt fremgangsmåte for å sikre fri sikt langs vei og fortau, i kryss og ved avkjørsler.

2. Fremgangsmåten generelt

Når vegholder blir klar over at det foreligger hindringer for fri sikt langs offentlig vei, fortau, i kryss eller ved avkjørsler (et «frisiktproblem») er utgangspunktet å få til en frivillig løsning med den som er ansvarlig for hindringen (den «ansvarlige»). Som oftest er den ansvarlige eier eller bruker av eiendommen hvor hindringen befinner seg; normalt naboeiendommen til veien/fortauet.

En frivillig løsning forutsetter normalt en personlig og direkte kontakt med den ansvarlige. Dialogen må være åpen og pedagogisk. De fleste forstår at hekk, trær, busker og annen vegetasjon, samt gjerder, murer, byggverk og andre større innretninger, kan hindre fri sikt, skape trafikkfarlige situasjoner, hindre ferdsel og vanskeligjøre veivedlikeholdet. Det er derfor nødvendig å forklare hvorfor forholdene må rettes på og hvordan det kan gjøres. Vis respekt for at det er innbyggernes private eiendom vi snakker om; ofte er det hjemmet deres. Veiholder kan tilby å gjennomføre rettingen for den ansvarlige; enten for den ansvarliges eller fylkeskommunens regning, avhengig av situasjonen. På den måten kan fylket legge til rette for en rask og smidig løsning på frisiktproblemet, samt at innbyggernes interesse blir ivaretatt.

Kontakt med grunneier eller bruker for å få til en frivillig løsning bør derfor være hovedregelen i de fleste situasjoner.

Alternativt gir grannelova – kjent som naboloven - og vegloven hjemmel for fylket som veiholder og veimyndighet til å kreve eller pålegge retting, eller selv gjennomføre nødvendige tiltak. Uavhengig av hvilken fremgangsmåte som velges, eller lov som påberopes, må det aktuelle frisiktproblemet dokumenteres.

3. Utgangspunktet er en frivillig løsning

Med unntak for vegetasjon som vokser inn på, ut i eller over veien/fortauet, jf. punkt 4, skal følgende alltid utføres når veiholder blir klar over et frisiktproblem:

A	Forholdet må dokumenteres i form av bilder og kart, samt en konkret beskrivelse av hva som utgjør det utilfredsstillende forholdet; f.eks. at hekken i krysset er høyere enn 0,5 meter. Tid og sted må noteres, samt hvilken eiendom det gjelder.
B	Det må avklares om forholdet kan behandles av byggesaksavdelingen i kommunen etter plan og bygningsloven; f.eks. dersom varige konstruksjoner og andre større innretninger er plassert innenfor byggelinjer eller frisiktlinjer fastsatt i reguleringsplan.
C	En skriftlig oppfordring om å rette forholdet, med beskrivelse av hva som må gjøres og hvorfor, legges i postkassen eller gis direkte til den det gjelder. Skrivet må orientere om hvem de kan kontakte i fylket dersom de har spørsmål eller behov for å drøfte gjennomføring av tiltak.
D	Oppfordringen følges opp med kontakt på stedet eller telefonhenvendelse for å muntlig forklare og begrunne de tiltak som bør gjøres og forsøke å finne frem til en frivillig løsning. Gjennomfør felles befarings.
E	Det må orienteres om hva som vil skje dersom frisiktproblemet ikke løses ved frivillighet.
F	Kontakten med grunneier eller bruker bør dokumenteres. Videre må det dokumenteres hva slags frivillig ordning man har kommet frem til. Dersom man ikke kommer frem til en frivillig løsning, bør de løsninger som har blitt foreslått og drøftet dokumenteres.
G	Det bør settes en tidsfrist for gjennomføring.

En fordel med frivillige løsninger er at veiholder sammen med nabo i fellesskap kan finne frem til alternative løsninger som ivaretar begge parters behov på en akseptabel måte. Ensidige løsninger fra fylket er ikke å foretrekke; det vil normalt møte motstand. Ved valg av ensidig løsning bør en forsøke å ta hensyn til de innspill grunneier eller bruker har kommet med.

Dersom grunneier ikke frivillig etterkommer oppfordringen om retting, benyttes en av fremgangsmåtene etter loven ut fra hvilken situasjon det gjelder.

Dersom det er grunn til å tro at grunneier ikke har mottatt eller forstått oppfordringen, eller konsekvensene av å ikke etterkomme den, bør det vurderes å gjenta fremgangsmåten ovenfor.

4. Tiltak innenfor den offentlige vei etter loven

4.1. Om fremgangsmåten og typisk anvendelse

Fremgangsmåten følger nabolovens bestemmelser. Det er en praktisk og enkel fremgangsmåte som typisk anvendes når vegetasjon, dvs. hekk, trær, busker og andre planter, vokser inn på, ut i eller over veien/fortauet. (Teoretisk sett kan også vegloven anvendes, men er mindre praktisk.)

Fremgangsmåten gjelder som nevnt bare for tiltak innenfor den offentlige vei, herunder fortau, samt gang- og sykkelvei og turvei som driftes og vedlikeholdes av fylket.

4.2. Relevant lovverk

Granelova av 1961 («gl.» eller «naboloven») slår fast som hovedregel at ingen må ha noe som urimelig eller unødvendig er til skade eller ulempe på naboeiendommen; herunder noe som kan regnes som farlig, jf. naboloven § 2 første ledd.

Vegetasjon som vokser inn på, ut i eller over offentlig vei og fortau vil i utgangspunktet oppfylle ovennevnte vilkår ettersom slik vegetasjon enten vil ha betydning for fri sikt og sikker ferdsel eller fremkommelighet. Nedfall fra vegetasjon vil ha betydning for veivedlikeholdet. Således vil vegetasjon inn på, ut i eller over offentlig vei og fortau være til skade og ulempe både for trafikksikkerhet, trafikkavvikling og veivedlikeholdet. Det er ikke tvilsomt at det både er urimelig og unødvendig å la vegetasjon på privat eiendommen ha en slik innvirkning på offentlig vei.

Det å ha vegetasjon inn på, ut i eller over offentlig vei/fortau er således i utgangspunktet ikke lovlig.

Som hovedregel kan veiholder kreve av den som har den aktuelle vegetasjonen - dvs. den ansvarlige, som oftest grunneier eller bruker av naboeiendommen - at slike ulovlige forhold blir rettet, jf. naboloven § 10 første ledd. Slik retting foregår normalt ved at vegetasjon beskjæres eller greiner og røtter fra slik vegetasjon kuttet og fjernes.

I utgangspunktet skal den ansvarlige sørge for retting for egen regning.

Imidlertid gir naboloven vegholder hjemmel til selv å foreta retting dersom den ansvarlige ikke har sørget for retting innen en varslet frist, jf. naboloven § 12. Fylket har ikke lov til å gjennomføre tiltak før fristen er utløpt.

Etter naboloven kan veiholder kreve kostnaden for gjennomføring av retting erstattet av den ansvarlige, jf. naboloven § 9. **Bør avklares om vi skal kreve betalt. Et ledelsesspørsmål.**

Veiholders retting etter naboloven kan derfor skje for den ansvarliges regning.

Ellers er det forbudt å plassere innretninger i veien/på fortauet uten tillatelse. Det samme gjelder å henge ting ut i/over veien/fortauet fra egen eiendom. Forbudet følger både av veglova og politivedtektene.

4.3. Hva har fylket rett til å gjøre

A	Veiholder kan kreve at grunneier eller bruker beskjærer hekk og annen vegetasjon og kutter greiner og røtter som har vokst seg inne på, ut i eller over den offentlig vei og fortau og fjerner det avskårne.
B	Dersom grunneier eller bruker ikke etterkommer kravet innen en rimelig frist, kan veiholder selv gjennomføre beskjæring og kutting inntil eiendommens grenselinje. Er det uenighet om hvor grenselinjen går, skal juridisk kontaktes. NB! GisLine gir ikke alltid riktig bilde av de rettslige grenseforholdene.
C	Veiholder kan belaste grunneier eller bruker med kostnadene ved beskjæring, kutting og fjerning.

4.4. Vilkår

- A Vegetasjon på naboeiendommen har vokst seg inn på, ut i eller over veien eller fortauet.
- B For at veiholder skal kunne gjennomføre tiltak selv må forholdet være krevd rettet, den ansvarlige må være gitt en rimelig frist til å rette forholdet og fristen må være utløpt uten at retting er gjennomført.

4.5. Prosedyre

- A Veiholder sender de(n) ansvarlige skriftlig oppfordring om å klippe/beskjære/kutte vegetasjon som vokser seg inne på, ut i eller over den offentlig vei og fortau innen en angitt tidsfrist. Oppfordringen må redegjøre hva som er tilstrekkelig klipping/beskjæring/kutting, samt at det avkuttete må fjernes. Skrivet må orientere om hvem de kan kontakte i fylket dersom de har spørsmål.
- B Dersom den ansvarlig ikke har rettet forholdet i samsvar med oppfordringen innen tidsfristen, sender vegholder formelt brev til den ansvarlige med krav om retting av det ulovlige forholdet. Det må forklares konkret hva som må rettes, og det må settes en rimelig frist for retting. Det må vises til den tidligere oppfordring, og konstateres at den ikke er etterkommet. Fristen må gi den ansvarlig tid til å områ seg og tid til å gjennomføre rettingen. Retting skal skje for egen regning, og det må gjøres klart at retting også innebærer at det avskårne; dvs. greiner, løv, røtter m.m., også skal fjernes for den ansvarliges regning. Det må informeres om at dersom den ansvarlige ikke foretar retting innen fristen, vil fylket som veiholder sørge for retting for den ansvarliges regning.
- C Dersom den ansvarlige ikke etterkommer kravet innen den fastsatte fristen, kan veiholder selv gjennomføre nødvendig retting. Med andre ord kan veiholder da uten ytterligere varsel, selv iverksette klipping, beskjæring og kutting, og fjerne det avskårne.
- D Det bør imidlertid sendes varsel til den ansvarlige i rimelig tid om når retting vil bli gjennomført av fylket.
- E Kostnadene ved retting kan belastes den ansvarlige. Av likhets- og prevensjonshensyn bør det alltid vurderes.
- F Kravet som sendes den ansvarlige er ikke et pålegg i forvaltningsrettslig forstand, og utgjør således ikke et vedtak etter forvaltningsloven. Beslutningen om å kreve retting eller gjennomføre retting, er således i utgangspunktet ikke gjenstand for klage. Fylket opptre imidlertid ikke som en ordinær grunneier, men som forvalter av offentlig infrastruktur; et forvaltningsansvar som følger av lov. Som et offentlig forvaltningsorgan vil de alminnelige regler for god forvaltningsskikk komme til anvendelse når man opptre som sådan, og god forvaltningsskikk tilsier at klager blir vurdert og besvart innen rimelig tid.

5. Tiltak utenfor veiens eiendomsgrense

Fremgangsmåten nedenfor anvendes når tiltak må gjennomføres på private eiendommer inntil den offentlige vei og fortau; dvs. inne på naboeiendommene.

Juridisk skal alltid kontaktes dersom det er uenighet om hvor grenselinjen går for den private eiendommen.

5.1. Fjerning av vegetasjon langs veien og i kryss etter veglova

5.1.1. Om fremgangsmåten og typisk anvendelse

Fremgangsmåten følger veglovens bestemmelser og benyttes dersom en ikke har kommet frem til en frivillig løsning under punkt 2 og 3. Veglova av 1963 («veil.») gir veimyndigheten hjemmel til å gjennomføre retting uten frivillig medvirkning fra den ansvarlige eller fra namsmyndigheten (tvangsfullbyrdelse), men fremgangsmåten innebærer mer saksbehandling. Anvendes typisk når vegetasjon må fjernes, beskjæres eller klippes på naboeiendommen for å sikre fri sikt langs veien eller i veikryss.

I motsetning til bygninger og innretninger, krever ikke vegetasjon innenfor byggegrensen særskilt tillatelse. Men grunneier eller bruker er pliktig til å begrense vegetasjon når det er bestemt. Dersom melding gis før vegetasjonen har vokst utover det bestemte, må grunneier/bruker sørge for retting for egen regning.

5.1.2. Relevant lovverk

Fylket som veimyndighet for fylkesveier kan gi pålegg om at vegetasjon mellom veien/fortauet og byggegrensen blir fjernet eller beskåret dersom veimyndigheten finner det nødvendig av hensyn til ferdselen eller veivedlikeholdet, jf. vegloven § 31. Det er veimyndigheten selv som avgjør om det er nødvendig etter en skjønnsmessig vei- og trafikkfaglig vurdering. Pålegget er rettslige bindende og er således et forvaltningsrettslig vedtak.

Den pålegget retter seg mot – den ansvarlige, som oftest grunneier eller bruker – har imidlertid krav på vederlag for skade og ulempe, samt erstatning for utgifter ved å etterkomme pålegget. Dersom ikke pålegget etterkommes innen en fastsatt frist, kan veimyndigheten selv sørge for retting. Det er ikke nødvendig å gå veien om tvangsfullbyrdelse.

Den som pålegget retter seg mot har fremdeles krav på vederlag for skade og ulempe, med mindre veimyndigheten har gitt skriftlig melding før tilstanden oppsto om hva som tillates av vegetasjon. Slik informasjon kan f.eks. gis ved informasjonshefter som deles ut til grunneieren eller brukerne i det aktuelle område. Dersom veimyndigheten har gitt pålegg en gang tidligere og vederlag og erstatning har blitt utbetalt, så har ikke den ansvarlige krav på vederlag og erstatning neste gang det blir gitt tilsvarende pålegg.

5.1.3. Hva fylket har rett til å gjøre

Pålegge grunneier eller bruker å fjerne, flytte, kutte, beskjære eller klippe vegetasjon innenfor byggegrense langs veien eller i krysset for å sikre fri sikt. Pålegget vil være rettslig bindende.

- A Dersom grunneier ikke etterkommer pålegget kan fylket selv sørge for å gjennomføre tiltaket. Det er ikke nødvendig å gå veien om tvangsfullbyrdelse. Med andre ord kan vegmyndigheten ta seg inn på privat grunn å gjennomføre tiltak med hjemmel i veglova § 31.
- B Dersom grunneier har klaget over pålegget, bør klagen behandles før fylket selv gjennomfører tiltaket; dvs. at klagen gis såkalt oppsettende virkning.
- C Fylket må svare for skade og ulempe som følge av tiltaket, og utgifter dersom grunneier/bruker gjennomfører tiltaket selv. Dette gjelder imidlertid ikke dersom det er gitt skriftlig melding om hva som tillates av vegetasjon før tilstanden oppsto. På tilsvarende måte gjelder bindende reguleringsplan eller byggetillatelse.

5.1.4. Vilkår

- A Det må være nødvendig å fjerne, flytte, kutte, beskjære eller klippe vegetasjon for å sikre fri sikt eller fri ferdsel, eller av hensyn til vedlikehold av veien. Det er vegmyndigheten som avgjør om det er nødvendig etter en skjønnsmessig trafikk- og veifaglig vurdering av forholdene. Dersom frisiktsoner er tegnet inn i bindende reguleringsplan, er vurdering gjennomført i forbindelse vedtakelse av planen.
- B Det er bare vegetasjon mellom veien/fortauet og byggegrensen som omfattes. Byggegrensen fremgår av reguleringsplan. Hvis ikke byggegrense er regulert i plan, følger byggegrensen av vegloven § 29.
- C Før fylket utfører tiltaket må det være satt en rimelig frist for grunneier selv til å etterkomme pålegget, og fristen må ha utløpt uten at tiltak er gjennomført.
- D Pålegget er ikke påklaget, eller klagen er behandlet og ikke tatt til følge.
- E Dersom det er behov for å gjennomføre tiltaket til tross for klage, må nødvendigheten vurderes konkret i den enkelte sak ettersom inngrep i vegetasjon er vanskelig å reversere.

5.1.5. Prosedyre

Veimyndigheten må varsle den ansvarlige før det kan fattes bindende vedtak om pålegg etter veil. § 31, jf. forvaltningsloven § 16. Varselet gis ved formelt brev og den ansvarlige skal gis mulighet til å uttale seg innen en fastsatt frist. Forhåndsvarslet skal gjøre rede for hva saken gjelder og ellers inneholde det som anses påkrevd for at parten på forsvarlig måte kan vareta sine interesser. Varselet bør også oppfordre den ansvarlige til å gjennomføre det aktuelle tiltaket selv.

Dersom den ansvarlige ikke etterkommer oppfordringen, og veimyndighetene fremdeles finner det nødvendig å gjennomføre tiltak, fattes vedtak om pålegg om det aktuelle tiltaket innen en fastsatt frist. Fristen skal være rimelig. Saken skal være så godt opplyst som mulig før vedtak treffes, jf. forvaltningsloven § 17. Pålegget skal begrunnes. Vurderingen av hva som er nødvendig ligger innenfor veimyndighetens frie trafikk- og veifaglige skjønn; dog underlagt forvaltningsrettslige begrensninger som habilitet og forbud mot usaklig forskjellbehandling, vilkårlighet og sterk urimelighet.

A	Det må informeres om at dersom pålegget ikke etterkommes, kan veimyndighetene gjennomføre tiltaket uten grunneiers/brukers medvirkning (underforutsetning av at det er varselet om dette i pålegget).
B	Det må informeres om at det kan kreves vederlag dersom betingelsen for det er tilstede.
C	Pålegget kan påklages. Ved klage må det vurderes om klagen skal gis oppsettende virkning; dvs. om man skal avvente gjennomføring av tiltaket ved inngrep inntil klagen er ferdig behandlet.
D	Dersom den ansvarlige ikke etterkommer pålegget, og pålegget ikke er påklaget, eller klagen ikke er tatt til følge, kan veimyndighetene etter fristens utløp, eller klagen er ferdig behandlet, utføre arbeidet selv.
E	Det bør imidlertid sendes varsel til den ansvarlige i rimelig tid om når retting vil bli gjennomført av fylket.
F	Dersom det har vært gitt skriftlig melding til grunneier/bruker før tilstanden oppsto om tillatt vegetasjon, kan den ansvarlige ikke kreve vederlag. Hvis ikke melding er gitt, kan grunneier/bruker kreve vederlag/erstatning for eventuelle skader og ulempe som nedskjæring medfører; eventuelt vederlag dersom han/hun har gjennomført tiltaket selv.
G	Bestemmelsen medfører ikke et automatisk krav om, eller plikt til å utbetale erstatning og vederlag. Erstatningen og vederlag forutsetter at det fremsettes et krav fra grunneier og kravet må dokumenteres og begrunnes. Det må foretas en selvstendig vurdering av om det er grunnlag for kravet. Blir man ikke enige om vederlag skal det fastsettes ved skjønn.

5.2. Fjerning av vegetasjon langs veien og i kryss etter naboloven og straffeloven

5.2.1. Om fremgangsmåten og typisk anvendelse

Fremgangsmåten følger nabolovens bestemmelser og kan benyttes dersom en ikke har kommet frem til en frivillig løsning under punkt 2 og 3. Prosedyren er enkel dersom grunneier medvirker, men tungvinn dersom ikke. Anvendes typisk når trær langs veien er i så dårlig forfatning at det er fare for vindfall og derfor bør fjernes, eller innretninger er i så dårlig forfatning at de holder på å rase ut i veien.

Fordelen med bruk av naboloven er at retting skal skje for den ansvarliges regning. Med andre ord må grunneier/bruker selv betale for retting, og det kan ikke kreves vederlag/erstatning for skade og ulempe. Lovens virkeområde er videre ikke begrenset av byggegrensen. Imidlertid må tilstanden være ulovlig etter naboloven, og videre kan ikke fylket gjennomføre retting uten grunneiers/brukers medvirkning.

Prosedyren er først og fremst anvendelig i ekstraordinære tilfelle.

5.2.2. Relevant lovverk

Som nevnt underpunkt 4.2 er hovedregelen etter naboloven at ingen må ha noe som urimelige eller unødvendig er til skade eller ulempe på naboeiendommen; her under noe som kan regnes som farlig. Og som hovedregel kan veiholder kreve av den som har vegetasjonen at slike ulovlige forhold blir rettet.

5.2.3. Hva fylket har rett til å gjøre

A	Fylket kan kreve at den ansvarlige fjerner f.eks. trær og innretninger på naboeiendommen som urimelige eller unødvendig er til skade eller ulempe, eller utgjør en fare for den offentlig vei og fortau og ferdselen der.
B	Fylket kan imidlertid ikke foreta retting selv uten at grunneier har gitt samtykke eller uten bistand fra namsmyndighetene.
C	Retting skal i utgangpunktet skje for den ansvarliges egen regning. Men fylket kan tilby retting for egen regning, dersom de da får samtykke til å foreta retting for den ansvarlige.

5.2.4. Vilkår

- A Vegetasjonen eller innretningen må medføre skade på, eller utgjøre en ulempe eller fare for veien eller fortauet eller ferdselen der.
- B Og det må være urimelige eller unødvendig å ha denne tilstanden; det må foretas en vurdering av den såkalte «tålegrensen». (Dersom forholdet utgjør en fare, vil det som regel være urimelig eller unødvendig.)

5.2.5. Prosedyre

- A Veiholder sender et formelt brev til den ansvarlige med krav om retting av det ulovlige forholdet. Det må begrunnes hvorfor forholdet er ulovlig - forbudet etter nabol. § 2 og forholdet til trafiksikkerhet, trafikkavvikling eller veivedlikehold. Det må forklares konkret hva som må rettes, og det må settes en rimelig frist for retting. Fristen må gi den ansvarlig tid til å områ seg og tid til å gjennomføre rettingen. Retting skal skje for egen regning. Det må informeres om at dersom den ansvarlige ikke foretar retting selv, kan fylket som veiholder søke å få de ulovlige forhold rettet etter reglene i tvangsfullbyrdelsesloven og for den ansvarliges regning.
- B Kravet som sendes den ansvarlige er ikke et pålegg i forvaltningsrettslig forstand, og utgjør således ikke et vedtak etter forvaltningsloven. Beslutningen om å kreve retting, er således i utgangspunktet ikke gjenstand for klage. Veiholder opptre imidlertid ikke som en ordinær grunneier, men som forvalter av offentlig infrastruktur; et forvaltningsansvar som følger av lov. Som et offentlig forvaltningsorgan vil de alminnelige regler for god forvaltningsskikk komme til anvendelse når man opptre som sådan, og god forvaltningsskikk tilsier at klager blir vurdert og besvart innen rimelig tid
- C Dersom den ansvarlige ikke etterkommer kravet, må veiholder eventuelt følge reglene om tvangsfullbyrdelse for å få gjennomført tiltaket, jf. tvangsloven § 13-14. Er det behov fra strakstiltak kan det tas ut midlertidig forføyning. Tvangsfullbyrdelse/midlertidig forføyning innebærer en formell rettslig prosess. Ta kontakt med jurist eller fylkesadvokaten.

5.2.6. Ved umiddelbar fare for skade

- A Dersom forholdet medfører umiddelbar fare for skade på veifarende eller veien/fortauet, kan vegholder gjøre tryggingstiltak etter reglene om nødrett gitt i medhold av straffeloven § 17.
- B Det må foreligge en fare for skade, som ikke kan avverges på annen rimelig måte, og skaderisikoen som avverges må være vesentlig større enn den skade som påføres ved nødrettshandlingen.
- C Nødrett fritar imidlertid ikke for erstatningsansvar hos den som utøver nødrett og kostnader ved tiltak kan i utgangspunktet ikke belastes grunneier eller bruker av eiendommen med mindre disse kan bebreides for at nødsituasjonen oppsto.

5.3. Fjerning av byggverk, innretninger, ledninger mv. langs veien og i kryss etter veglova

5.3.1. Om fremgangsmåten og typisk anvendelse

Fremgangsmåten følger veglovens bestemmelser og benyttes dersom en ikke har kommet frem til en frivillig løsning under punkt 2 og 3. Vegloven av 1963 («veil.») gir veimyndigheten hjemmel til å gjennomføre retting uten frivillig medvirkning fra den ansvarlige eller namsmyndigheten (tvangsfullbyrdelse), men fremgangsmåten innebærer mer saksbehandling. Anvendes typisk for å få fjernet byggverk eller andre større innretninger, eksempelvis campingvogner, opplagringer, gjerde og murer o.l. på privat grunn mellom veien/fortauet og byggegrensen.

I motsetning til vegetasjon, er bygninger og innretninger innenfor byggegrensen generelt forbudt. Særskilt tillatelse er påkrevd.

5.3.2. Relevant lovverk

Veglova slår fast at det ikke er lov å plassere byggverk, murer og andre større innretninger m.m. innenfor byggegrensen uten særskilt tillatelse fra vegmyndigheten. Det samme gjelder for gjerder som hindrer fri sikt, jf. veil. § 30. Særskilt tillatelse er også nødvendig for å ha ledninger og rør; enten over, under eller langs veien, jf. veil. § 32. Byggegrensen følger av vedtatt reguleringsplan eller veil. § 29.

Dersom slike innretninger blir plassert eller endret i strid med ovennevnte regler, kan vegmyndigheten selv sørge for å rette på forholdet, jf. veil. § 36. Den ansvarlige bærer kostnaden, med mindre han selv sørger for retting innen en fastsatt frist.

5.3.3. Hva fylkeskommunen har rett til å gjøre?

- A Innretninger som nevnt i veil. § 30 og § 32, herunder bygninger, murer og gjerder, kan fjernes eller flyttes for grunneiers kostnad om grunneier selv ikke gjør dette.
- B Dersom det gjelder innretninger som er lovlig oppført eller plassert innenfor byggegrensen, typisk ved at de sto der før veien ble bygget eller det er gitt dispensasjon, kan veimyndigheten kreve dette fjernet eller flyttet mot erstatning, jfr. veil. § 37.

5.3.4. Vilkår

- A Det gjelder en innretning som nevnt i veil. § 30 eller § 32.
- B Disse innretningene ligger mellom veien/fortauet og byggegrensen.

- C Det foreligger ikke tillatelse eller dispensasjon for oppføring; det er ikke oppført før det ble krav om tillatelse; det er oppført før byggegrensen eventuelt ble utvidet. Dette må avklares med forvaltning og med byggesak I kommunen.
- D Det er ikke et vilkår for rivning eller flytting at den ulovlige tilstand innebærer særskilt fare for veien/fortauet eller trafikken.

5.3.5. Prosedyre

- A Avklar om saken skal forfølges av veimyndighet eller kommune; avhengig av om installasjonen faller inn under plan- og bygningslovens regler. NB! Plan- og bygningsmyndigheten har andre virkemidler tilgjengelig enn vegmyndigheten, og er mindre egnet til å få endret tilstanden raskt.
- B Dersom veimyndigheten forfølger saken må myndigheten varsle den ansvarlige – som oftest grunneier/bruker – før det kan fattes bindende vedtak om pålegg etter veil. § 30 eller § 32, jf. forvaltningsloven § 16. Varselet gis ved formelt brev og den ansvarlige skal gis mulighet til å uttale seg innen en fastsatt frist. Forhåndsvarslet skal gjøre rede for hva saken gjelder og ellers inneholde det som anses påkrevd for at parten på forsvarlig måte kan vareta sine interesser. Pålegget bør også oppfordre den ansvarlige til å gjennomføre det aktuelle tiltaket selv.
- C Dersom den ansvarlige ikke etterkommer oppfordringen, og veimyndighetene fremdeles finner det nødvendig å gjennomføre tiltak, fattes vedtak om pålegg om det aktuelle tiltaket innen en fastsatt frist. Fristen skal være rimelig. Saken skal være så godt opplyst som mulig før vedtak treffes, jf. forvaltningsloven § 17. Pålegget skal begrunnes. Vurderingen av hva som er nødvendig ligger innenfor veimyndighetens frie trafikk- og veifaglige skjønn; dog underlagt forvaltningsrettslige begrensninger som habilitet og forbud mot usaklig forskjellbehandling, vilkårlighet og sterk urimelighet.
- D Det må informeres om at dersom pålegget ikke etterkommes, kan veimyndighetene gjennomføre tiltaket for den ansvarliges kostnad.
- E Pålegget kan påklages. Ved klage må det vurderes om klagen skal gis oppsettende virkning; dvs. om man skal avvente gjennomføring av tiltaket ved inngrep inntil klagen er ferdig behandlet.
- F Dersom den ansvarlige ikke etterkommer pålegget, og pålegget ikke er påklaget, eller klagen ikke er tatt til følge, kan veimyndighetene etter fristens utløp, eller klagen er ferdig behandlet, utføre arbeidet selv (under forutsetning av at det er varselet om dette i pålegget).
- G Det bør imidlertid sendes varsel til den ansvarlige i rimelig tid om når retting vil bli gjennomført av fylkeskommunen.

5.4. Fjerning av vegetasjon og innretninger ved avkjørsler etter vegloven

5.4.1. Om fremgangsmåten og typisk anvendelse

Fremgangsmåten følger veglovens bestemmelser og benyttes dersom en ikke har kommet frem til en frivillig løsning under punkt 2 og 3. Vegloven av 1963 («veil.») gir veimyndigheten hjemmel til å gjennomføre retting uten frivillig medvirkning fra den ansvarlige eller namsmyndigheten (tvangsfullbyrdelse), men fremgangsmåten innebærer mer saksbehandling.

Anvendes typisk når vegetasjon må fjernes, beskjæres eller klippes på privat grunn for å sikre fri sikt ved avkjørsler. Men fremgangsmåten kan også benyttes til fjerning eller flytting av bygg, innretninger, murer m.m.

I motsetning til krav om fri sikt langs vei og i kryss, som er en byrde som ensidig pålegges eiendommene langs veien, har kravet om fri sikt i avkjørsler sitt grunnlag i en gjensidig nytte: Eiendommen får adkomst til/fra veien mot at adkomsten oppfyller visse krav til utforming. Veiholder har ansvar overfor alle brukere av veien at veien fungere effektivt og at man kan ferdes trygt.

Veiholder må derfor sette de vilkår for utforming av avkjørsler som de til enhver tid rådende forhold på veien krever; uavhengig av når tillatelse til avkjørsel ble gitt. I utgangpunktet kan ikke den som har avkjørselen kreve erstatning for nye eller skjerpede krav som pålegges i denne sammenheng.

5.4.2. Relevante lovregler

Vegloven slår fast at avkjørsler skal bygges og vedlikeholdes i samsvar med de regler som veimyndigheten fastsetter. Og veimyndigheten har hjemmel til å fastsette særlige siktlinjer mellom veien/fortauet og avkjørselen; også utenfor de vanlig byggegrensene om det finnes nødvendig, jf. vegloven § 43 første ledd.

Det er eieren eller brukeren av eiendommen som er ansvarlig for vedlikeholdet av avkjørselen, og dermed ansvarlig for å holde siktlinjene åpne.

Dersom vedlikeholdet ikke er forsvarlig kan veimyndigheten sørge for de nødvendige tiltak, for den ansvarliges regning, jf. veil. § 43 andre ledd. Det følger videre av avkjørselsforskriften at veimyndigheten kan kreve innretninger og vekster som hindrer sikten blir fjernet uten vederlag.

Veimyndigheten kan la avkjørselen avbryte eller sperre dersom retting ikke er foretatt etter at det er gitt pålegg om det, jf. forskrift om alminnelig regler om bygging og vedlikehold av avkjørsler fra offentlig veg punkt 11 og 12, jf. punkt 4 første og andre avsnitt.

5.4.3. Hva fylkeskommunen har rett til å gjøre

- A Gi grunneier et rettslig bindende pålegg om å fjerne eller klippe vegetasjon innenfor siktlinjene for å sikre fri sikt ved private avkjørslar som går ut i fylkesvei.
- B Dersom grunneier/bruker ikke etterkommer pålegget kan fylket selv sørge for å fjerne eller klippe vegetasjon. Med andre ord kan veimyndigheten ta seg inn på privat eiendom å gjennomføre tiltak med hjemmel i veil. § 43.
- C Fylket kan alternativt velge å avbryte eller sperre avkjørselen.

5.4.4. Vilkår

- A Det er vegetasjon som etter en vei- og trafikkfaglig skjønnsmessig vurdering hindrer fri sikt fra avkjørselen og ut i den offentlige vei/fortau, uavhengig av om det er gitt særskilte bestemmelser om siktlinjer.
- B Det er vegetasjon innenfor fastsatte siktlinjer.
- C Slike siktlinjer kan være fastsatt i den enkelte avkjørselstillatelse eller i reguleringsplan.

5.4.5. Prosedyre

- A Veimyndigheten må varsle den ansvarlige før det kan fattes bindende vedtak om pålegg etter veil. § 43 og avkjørselsforskriften, jf. forvaltningsloven § 16. Varselet gis ved formelt brev og den ansvarlige skal gis mulighet til å uttale seg innen en fastsatt frist. Forhåndsvarslet skal gjøre rede for hva saken gjelder og ellers inneholde det som anses påkrevd for at parten på forsvarlig måte kan vareta sine interesser. Pålegget bør også oppfordre den ansvarlige til å gjennomføre det aktuelle tiltaket selv.
- B Dersom den ansvarlige ikke etterkommer oppfordringen, og veimyndighetene fremdeles finner det nødvendig å gjennomføre tiltak, fattes vedtak om pålegg om å gjennomføre det aktuelle tiltaket innen en fastsatt frist. Fristen skal være rimelig. Saken skal være så godt opplyst som mulig før vedtak treffes, jf. forvaltningsloven § 17. Pålegget skal begrunnes. Vurderingen av hva som er nødvendig ligger innenfor veimyndighetens frie trafikk- og veifaglige skjønn; dog underlagt forvaltningsrettslige begrensninger som habilitet og forbud mot usaklig forskjellbehandling, vilkårlighet og sterk urimelighet.
- C Det må informeres om at dersom dette ikke gjøres kan veimyndighetene gjennomføre tiltaket for grunneiers/brukers regning eller stenge/avsperre avkjørselen.
- D Pålegget kan påklages. Ved klage må det vurderes om klagen skal gis oppsettende virkning; dvs. om man skal avvente gjennomføring av tiltaket ved inngrep inntil klagen er ferdig behandlet. Klagen behandles av fylkets særskilte klagenemd.

-
- E Dersom den ansvarlige ikke etterkommer pålegget, og pålegget ikke er påklaget, eller klagen ikke er tatt til følge, kan veimyndighetene etter fristens utløp, eller klagen er ferdig behandlet, utføre arbeidet selv. Veimyndigheten kan også stenge avkjørselen, dersom det er varslet i vedtaket. Om det skal stenges eller gripes inn direkte på eiendommen må besluttes etter en vurdering av hvilket tiltak som er minst inngripende.
- F Det bør sendes varsel til den ansvarlige i rimelig tid om når tiltak vil bli gjennomført av fylket.
- G Den ansvarlige kan belastes med kostnaden ved tiltaket underforutsetning av at det er varslet om dette i pålegget.

6. Hva fylkeskommunen ikke kan gjøre!

Utgangspunktet etter norsk lov er at ingen har rett til å utøve tvang overfor andre uten at slik tvang er hjemlet i lov, og i utgangspunktet er det bare politiet som kan utøve tvang.

Som nevnt over, har fylket en rekke hjemler til å foreta tvangsinngrep overfor eiendommene langs veien for å sikre fri sikt og ferdsel. En må imidlertid ha klart for seg at disse hjemlene har en klar begrensning: Ingen andre tiltak enn det loven uttrykkelig gir adgang til, kan fylket gjennomføre med tvang. Med andre ord kan ikke fylkeskommunen forsere sperringer, tvinge til side en grunneier som vil sette seg til motverge eller skade grunneieres eiendom forøvrig. Det er forbudt, og kan medføre straffansvar for den ansvarlige.

Dersom fylket skal iverksette tvangsklipping i henhold til lovlig og bindende vedtak, men opplever at arbeidet hindres, eller forsøkes hindret, skal politiet kontaktes for assistanse. Dersom politiet ikke har anledning til å stille, må arbeidet utsettes til et tidspunkt hvor politiet kan gi assistanse.

7. Henviste lovbestemmelser

7.1. Lov om rettshøve mellom grannar (grannelova)

§ 2. Ingen må ha, gjera eller setja i verk noko som urimeleg eller uturvande er til skade eller ulempe på granneeigedom. Inn under ulempe går òg at noko må reknast for farleg.

I avgjerda om noko er urimeleg eller uturvande, skal det leggjast vekt på kva som er teknisk og økonomisk mogeleg å gjera for å hindra eller avgrensa skaden eller ulempa. Det skal jamvel takast omsyn til naturmangfaldet på staden.

I avgjerda om noko er urimeleg, skal det vidare leggjast vekt på om det er venteleg etter tilhøva på staden og om det er verre enn det som plar fylgja av vanlege bruks- eller driftsmåtar på slike stader.

Jamvel om noko er venteleg eller vanleg etter tredje stykket, kan det reknast som urimeleg så langt som det fører til ei monaleg forverring av brukstilhøva som berre eller i særleg grad råkar ein avgrensa krins av personar.

§ 9. Det økonomiske tapet nokon lid av skade eller ulempe i strid med nokon føresegn i §§ 2-5 er den ansvarlege skyldig til å bøta, anten han sjølv eller nokon han svarar for, har gjort seg skuldig i aktløyse eller ikkje. Det gjeld og skade eller ulempe av tiltak som er fremja i samsvar med avgjerder etter [§ 7](#), jf. [§ 8](#), eller av tiltak med slik oreigningsrett som nemnt i [§ 10](#) første stykket bokstav (b) eller som er lovleg etter [forurensingslova av 13. mars 1981 nr. 6](#).

Den ansvarlege sitt ansvar kan lempast etter reglane i skadeerstatningslova § 5-2. Oppstår skade eller ulempe på fast eigedom eller ting, skal det ved bruken av [skadeerstatningslova § 5-2](#) takast omsyn til om eigedomen eller tingen toler særleg lite.

Når skadelidaren etter god granneskikk burde sagt frå tidlegare, kan skadebotkravet falla bort eller skadebota setjast ned.

Denne paragrafen minkar ikkje den retten nokon har til skadebot etter dei elles gjeldande rettsreglane.

§ 10. Tilstand eller tilhøve som strider mot nokon føresegn i §§ 2-5, har grannen krav på vert retta. Dette gjeld likevel ikkje:

- (a) når tiltaket er fremja i samsvar med avgjerd etter [§ 7](#), jf. [§ 8](#),
- (b) når det er gjort vedtak om eller gjeve samtykke til oreigning av grunn til tiltaket, eller når slik oreigningsrett fylgjer direkte av lova, eller
- (c) så langt [forurensingslova av 13. mars 1981 nr. 6 § 10](#) andre stykket gjer unntak frå rettingskyldnaden.
- (d) så langt vannressursloven § 6 tredje ledd gjer unntak frå rettingskyldnaden.

I tilfelle då rettinga kom til å valde så store utlegg eller tap elles at det klårt stod i mishøve til gagnet, kan det gjerast unntak frå rettingskyldnaden når det ikkje er noko nemnande å leggja tiltakshavaren til last, på det vilkår at grannen får vederlag som ikkje må setjast mindre enn skaden eller ulempe.

§ 12. Tre, greiner, og røter som stikk inn på granneeigedom og er nemnande til skade eller ulempe, har grannen rett til å kutta eller skjera av etter grenselina og eigna til seg. For tre og greiner gjeld dette berre når varsel er gjeve og dei så ikkje er borttekne innan rimeleg tid.

Denne føresegna gjeld ikkje for merketre og heller ikkje der det er skog på begge sider av grenselina.

7.2. Lov om vegar (veglova)

§ 29. Langs offentleg veg skal det vere byggegrenser fastsette med heimel i denne lova, dersom ikkje anna følgjer av arealdel av kommuneplan eller reguleringsplan etter plan- og bygningsloven. Byggegrensene skal ta vare på dei krava som ein må ha til vegsystemet og til trafikken og til miljøet på eigedom som grenser opp til vegen og medverke til å ta vare på miljøomsyn og andre samfunnsomsyn.

Byggegrensene skal gå i ein avstand på 50 meter frå riksveg og fylkesveg og 15 meter frå kommunal veg. For gang- og sykkelveg er avstanden 15 meter (anten vegen er riksveg, fylkesveg eller kommunal veg). Føresegnene i dette leddet gjeld dersom ikkje anna følgjer av føresegnene i tredje, fjerde og femte ledd. Avstanden skal reknast frå midtlina i høvevis kjørebana, eller gang- og sykkelvegen. Har vegen åtskilde kjørebaner, eller er det tvil om kva som bør reknast for midtline, avgjer vegstyremakta kva line avstanden skal reknast frå.

Departementet kan for særskilt fastsette riksvegstrekingar sette større eller mindre avstand enn den som er nemnt i andre ledd, likevel ikkje større enn 100 meter. For fylkesveg kan fylkeskommunen for særskilt fastsette strekingar sette ein større avstand enn den som er nemnt i andre ledd, likevel ikkje større enn 50 meter.

For fylkesveg kan fylkeskommunen for særskilt fastsett strekning sette byggegrensa til ein mindre avstand enn den som er nemnt i andre ledd, likevel ikkje mindre enn 15 meter.

Ved kryss i plan mellom

- 1) offentlege vegar,
- 2) offentlege vegar og andre vegar som er opne for allmen ferdsle,
- 3) offentlege vegar og jarnveg eller sporveg,

skal byggegrensa følgje den rette lina mellom punkt på midtlina åt vegane (jernbana, sporvegen) 60 meter frå skjeringspunktet åt midtlinene ved kryss med riksveg og fylkesveg og 40 meter frå skjeringspunktet ved andre kryss. I særskilde høve kan vegstyremakta fastsette ei anna byggegrense for det einskilde krysset. Høyrer dei kryssande vegane ikkje under same vegstyremakt, tar den høgste av desse styremaktene avgjerd i saka.

Før det blir tatt avgjerd etter tredje, fjerde eller femte ledd, skal vedkomande kommune få høve til å seie si meining. Eigarane av dei eigedomar som vedtaket får verknad for, skal gis skriftleg melding om avgjerda.

Dei avstandane som er oppgitt i denne paragrafen, skal målast vassrett og i rett line.

§ 30. Utan særskilt løyve frå vegstyremakta kan byggverk, her òg laus kiosk, opplag eller anna større innretning ikkje plasserast innafor byggegrenser som er fastsette i eller med heimel i [§ 29](#).

Føresegnene i første ledd skal gjelde tilsvarande for vareramper, murar og liknande innretningar, for utspregde og utgravne rom og for nettstasjonar og andre byggverk m.v. i tilknytning til leidningar som nemnde i [§ 32](#). Det same gjeld for gjerde som kan hindre fri sikt, dersom ikkje anna følgjer av [§§ 44](#) flg.

Etter nærare føresegner som vegstyremaktene fastsett, kan skogsvirke plasserast ved offentlig veg.

§ 31. Vegstyremakta kan gi påbod om at tre, busker og annen plantevekst innafor byggegrenser som er fastsette i eller med heimel i [§ 29](#), skal tas bort eller skjærast ned i den mon det blir funne naudsynt av omsyn til ferdsla eller vegvedlikehaldet.

Eigar eller rettshavar har krav på vederlag etter skjønn for skade og ulempe som er ei følge av påbodet, og for utgifter med borttaking eller nedskjering.

Vil eigaren eller rettshavaren ikkje etterkome påbodet i første ledd innan den fristen som er fastsett i påbodet eller seinare, kan vegstyremakta syte for at arbeidet blir gjort. I så fall skal eigaren eller rettshavaren ha vederlag etter skjønn for skade og ulempe.

Er det i tide gitt skriftlig melding om at det ikkje er tillate å plante slike vekstar, har eigaren eller rettshavaren ikkje krav på vederlag.

§ 32. Elektrisk eller annen kraftleidning, leidning for elektronisk kommunikasjon, vass-, kloakk- eller annen leidning eller renne av alle slag, løypestreng, taubane eller privat skinnegang eller feste for leidning m.m. som nemnt, må ikkje utan særskilt løyve frå vegstyremakta leggest over, under, langs eller nærare offentlig veg enn 3 meter frå vegkant, målt vassrett. Dersom omsynet til trygg ferdsel, vegvedlikehaldet eller moglig seinare utbetring av vegen tilseier det, kan vegstyremakta for særskilt fastsatte strekningar sette ein større avstand, men ikkje større enn til byggegrensa for vedkomande veg. Desse reglane gjeld også dersom det i anna lov er gitt høve til å føre leidning eller renne over, under eller langs eigeomsområdet for offentlig veg.

Departementet gir nærare føresegner om utgiftsdeling og sakshandsaming i samband med løyve etter denne paragrafen og [§ 30](#).

§ 36. Blir byggverk eller anna innretning som nemnt i [§§ 30](#) eller [32](#) plassert eller endra i strid med det som er fastsatt i eller med heimel i denne lova, kan vegstyremakta krevje at innretninga skal takast bort, flyttast eller endrast. Den ansvarlege lyt då bere kostnaden, dersom han ikkje sjølv syte for å ta bort, flytte eller endre innretninga innan ein fastsett frist.

§ 37. Vegstyremakta kan krevje at eldre byggverk eller anna innretning som nemnt i [§§ 30, 32](#) eller [33](#) mot vederlag fastsett ved skjønn, blir bort tatt eller flytt til slik avstand frå veg eller vegkryss som følgjer av føresegnene i [§§ 29, 32](#) eller [33](#). Innretning plassert i strid med dei føresegnene som gjeld før lova blir sett i kraft, er for så vidt underlagde reglane i [§ 36](#).

§ 43. Avkjørsel skal byggast og haldast ved like i samsvar med reglar som Vegdirektoratet fastsetter. Så langt det ikkje er fastsett noko anna, skal desse reglane gjelde i staden for vilkår som tidligare måtte vere sette for løyve til avkjørsla. I reglane kan det fastsettast at det skal gjelde særlege frisiktliner mellom avkjørsla og den offentlige vegen. Om vegstyremakta finn det naudsynt, kan slike frisiktliner òg gjerast gjeldande utanom byggegrensene. Vegstyremaktene kan òg sette som vilkår for løyve til avkjørsla i det einskilde tilfellet at eigaren eller brukaren av avkjørsla syter for å halde fri sikt etter slike liner som er fastsette av vegstyremakta.

Eigaren eller brukaren av eigedommen er ansvarlig for vedlikehald av avkjørsla til eigedommen. Er vedlikehaldet ikkje forsvarlig, kan det, så langt det blir funne naudsynlig, gjerast på den ansvarlige sin kostnad.

Er avkjørsla bygd og halden ved like i samsvar med fastsette reglar, syter vegstyremakta for at vasslaup under avkjørsla blir halde ope.

Statens vegvesen tar avgjerd etter denne paragrafen for riksvegar, fylkeskommunen for fylkesvegar og kommunen for kommunale vegar.

7.2.1. Forskrift om alminnelige regler om bygging og vedlikehold av avkjørsler fra offentlig veg

- 4 Avkjørselen må bygges slik at det er god oversikt i vegkrysset og slik at den fører til minst mulig ulempe for trafikken på den offentlige veg. Så vidt mulig skal avkjørselen legges vinkelrett på den offentlige veg.

Vegmyndigheten kan kreve at innretninger og vekster som hindrer sikten i vegkrysset, blir fjernet uten vederlag. Er avkjørselen til bruk for veg åpen for alminnelig ferdsel, får veglovens bestemmelser om fri sikt i vegkryss anvendelse (lovens § 29, fjerde ledd, § 30, § 31).

Sammenkoblingen mellom avkjørselens sidekanter og den offentlige vegs nærmeste kjørebane kant avrundes med en sirkel. Sirkelradien fastsettes av vegmyndigheten i det enkelte tilfelle idet det tas hensyn til bruken av avkjørselen og forholdene for øvrig. Radien skal normalt være minst 4 meter.

- 11 Dersom det ved avkjørselen med tilhørende rør eller stikkrenner oppstår mangler som ikke rettes innen en frist som vegmyndigheten fastsetter, kan vegmyndigheten la avkjørselen avbryte eller sperre eller la manglene utbedres for vedkommendes regning. Det samme gjelder om innretninger eller vekster som nevnt under punkt 4, ikke blir fjernet etter pålegg fra vegmyndigheten.
- 12 Vegmyndigheten kan kreve at innretninger og vekster som hindrer sikten i vegkrysset blir fjernet uten vederlag i samsvar med pkt. 4, annet avsnitt. I tillegg til reglene i punktene 9-11 gjelder ellers for eldre avkjørsler fortsatt de øvrige vilkår som måtte være satt for tillatelsen.

Etter vegmyndighetens bestemmelse i det enkelte tilfelle på grunnlag av fastsatte vilkår for avkjørselstillatelse eller på grunnlag av [veglovens § 41](#), kan også reglene i punktene 3-6 helt eller delvis gjøres gjeldende for eldre avkjørsler.

7.3. Lov om straff (straffeloven)

§ 17. Nødrett

En handling som ellers ville være straffbar, er lovlig når

- a den blir foretatt for å redde liv, helse, eiendom eller en annen interesse fra en fare for skade som ikke kan avverges på annen rimelig måte, og
- b denne skaderisikoen er langt større enn skaderisikoen ved handlingen.

7.4. Lov om tvangsfullbyrdelse (tvangsfullbyrdelsesloven)

§ 13-14. Fullbyrdelsesmåte

Tvangsfullbyrdelse av andre handleplikter enn de som er nevnt i [§§ 13-8, 13-11](#) og [13-13](#), skjer ved at tingretten ved kjennelse enten gir saksøkeren rett til å utføre handlingen, eller bestemmer at namsmyndigheten selv skal utføre den, eller pålegger saksøkte en løpende mulkt for hver dag eller uke som går uten at handleplikten blir oppfylt.

Blir oppfyllelsen gjennomført ved at saksøkeren eller namsmyndigheten selv utfører den handling som saksøkte plikter å utføre, svarer saksøkte for utgiftene. Retten kan ved kjennelse pålegge saksøkte å betale de sannsynlige kostnader forskuddsvis. Etter utførelsen kan retten på samme måte i tilfelle bestemme hva saksøkeren skal betale tilbake. Blir saksøkeren gitt rett til å utføre handlingen og saksøkte eller noen annen gjør motstand, kan saksøkeren kreve hjelp hos namsmannen.

Blir oppfyllelsen søkt fremtvunget ved mulkt, gjelder [§ 13-8](#) tredje til femte ledd tilsvarende.

Løpende mulkt kan ikke anvendes for å fremtvinge tjeneste i arbeidsforhold eller for å tvinge noen til å motta en som er ansatt i slik tjeneste.

7.5. Lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven)

§ 16. (forhåndsvarsling).

Part som ikke allerede ved søknad eller på annen måte har uttalt seg i saken, skal varsles før vedtak treffes og gis høve til å uttale seg innen en nærmere angitt frist. Dersom en mindreårig over 15 år er part i saken og blir representert av verge, skal dette også gjelde den mindreårige selv. Fristen løper fra den dag varslet er avsendt, når ikke annet uttrykkelig er sagt.

Forhåndsvarslet skal gjøre greie for hva saken gjelder og ellers inneholde det som anses påkrevd for at parten på forsvarlig måte kan vareta sitt tarv. I regelen gis forhåndsvarsel skriftlig. Er det særlig byrdefullt å gi skriftlig underretning, kan underretningen gis muntlig eller på annen måte.

Forhåndsvarsling kan unnlates dersom:

- a slik varsling ikke er praktisk mulig eller vil medføre fare for at vedtaket ikke kan gjennomføres,
- b parten ikke har kjent adresse og ettersporing av ham vil kreve mer tid eller arbeid enn rimelig i forhold til partens interesser og til betydningen av varslet,
- c vedkommende part allerede på annen måte har fått kjennskap til at vedtak skal treffes og har hatt rimelig foranledning og tid til å uttale seg, eller varsel av andre grunner må anses åpenbart unødvendig.

§ 17. (forvaltningsorganets utrednings- og informasjonsplikt).

Forvaltningsorganet skal påse at saken er så godt opplyst som mulig før vedtak treffes. Det skal påse at mindreårige parter har fått mulighet til å gi uttrykk for sitt syn, i den grad de er i stand til å danne seg egne synspunkter på det saken gjelder. De mindreåriges syn skal tillegges vekt i samsvar med deres alder og modenhet.

Dersom det under saksforberedelsen mottar opplysninger om en part eller den virksomhet han driver eller planlegger, og parten etter [§§ 18](#) til [19](#) har rett til å gjøre seg kjent med disse opplysninger, skal de forelegges ham til uttalelse. Dette gjelder likevel ikke når

- a opplysningene bekreftes av framstilling som parten selv har gitt eller kontrollert i anledning av saken eller parten ikke har kjent oppholdssted,
- b rask avgjørelse i saken er påkrevd av hensyn til andre parter eller offentlige interesser,

- c opplysningene ikke har avgjørende betydning for vedtaket eller underretning av andre grunner er unødvendig eller uhensiktsmessig ut fra hensynet til parten selv, for eksempel fordi han vil bli gjort kjent med opplysningene ved melding om vedtaket.

Partene bør også for øvrig gjøres kjent med opplysninger av vesentlig betydning som det må forutsettes at de har grunnlag og interesse for å uttale seg om, og som parten etter §§ 18 til 19 har rett til å gjøre seg kjent med. Ved avveiningen skal legges vekt på om rask avgjørelse er ønskelig og om hensynet til parten er tilstrekkelig varetatt på annen måte, for eksempel ved at han er gjort kjent med retten etter §§ 18 til 19 til å se sakens dokumenter.

Dersom en mindreårig over 15 år er part i saken og blir representert av verge, skal opplysninger som nevnt i annet og tredje ledd også forelegges den mindreårige selv, hvis ikke den mindreårige har erklært at det ikke er nødvendig.